

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв України

НАРОДНА МУЗИЧНА ТВОРЧІСТЬ

Програма

для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I-II рівнів акредитації

Спеціальність “Народна художня творчість”
Спеціалізації: “Народне пісенне мистецтво”
“Народне інструментальне мистецтво”

Київ – 2006

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв України

НАРОДНА МУЗИЧНА ТВОРЧІСТЬ

Програма
для вищих навчальних закладів
культури і мистецтв I–II рівнів акредитації

Спеціальність
“Народна художня творчість”
Спеціалізації:
“Народне пісенне мистецтво”
“Народне інструментальне мистецтво”

Київ 2006

Видання здійснено на замовлення Державного методичного центру навчальних закладів культури і мистецтв України

НАРОДНА МУЗИЧНА ТВОРЧІСТЬ

Програма
для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I–II рівнів акредитації. – Київ: “Фірма “ІНКОС”, 2006. – 20 ст.

Укладач	Т. М. Руденко – викладач Миколаївського вищого державного училища культури
Рецензенти:	В. А. Соловійов – кандидат педагогічних наук, заслужений працівник культури України, професор Миколаївської філії КНУКіМ, доцент кафедри теорії та історії музики О. П. Макаренко – зав. кафедрою інструментально-виконавських дисциплін Миколаївського державного університету ім. В. О. Сухомлинського, кандидат мистецтвознавства, доцент
Відповідальний за випуск	Т. Ф. Стронько
Редактор	Л. М. Трачук

© Руденко Т. М., 2006
© Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв, 2006

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Концепція, мета та завдання курсу

Відродження української культури, національних пісенно-творчих традицій є однією з основних ознак сьогодення. Тільки через ретельне вивчення культурної спадщини можна повернути нації почуття гідності, почуття свого коріння, поновити уважне та шанобливе ставлення до української історії та культури. Історія народу, його страждання і мрії, стійкість і гідність, нездоланий оптимізм як у дзеркалі відбилися в його музичній творчості.

Саме тому курс “Народна музична творчість” повинен зайняти належне місце у системі цілого ряду спеціальних дисциплін, що вивчаються в училищах культури, і тісно взаємодіяти з курсами “Українська література”, “Історія”, “Народознавство”. Знання історії та теорії українського музичного фольклору, розуміння його фундаментального значення в національній культурі є необхідною передумовою успішної підготовки майбутніх фахівців – працівників мистецької ниви.

Мета і завдання курсу “Народна музична творчість”:

- викликати у студентів інтерес та любов до фольклору, бажання самостійно вивчати, а в подальшому – збирати народні перлини;
- сприяти вихованню почуття національної гідності, патріотизму;
- ознайомити студентів з основними етапами розвитку народної пісенної культури, висвітлити історію українського музичного фольклору;
- дати знання про основні жанри і форми народного мистецтва;
- виявити місце народної музики в сучасній культурі;
- навчити цінувати мудру простоту і художню досконалість справжніх творів народного мистецтва, розуміти фундаментальне значення фольклору в національній культурі;
- сприяти виявленню взаємозв’язків між народною самодіяльною і професійною творчістю;
- розкрити основні проблеми вивчення українського фольклору і ознайомити студентів з відповідною літературою по важливих питаннях курсу;
- на основі яскравих зразків пісенно-інструментальної творчості минулого і сьогодення розвинути у студентів естетичний смак, розширити їх професійний кругозір і підготувати до практичної діяльності.

КОРОТКІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Курс “Народна музична творчість” вивчається студентами спеціалізацій “Народне пісенне мистецтво” та “Народне інструментальне мистецтво” на основі базової загальної середньої освіти протягом III семестру по дві години на тиждень (32 год. + 22 год. самостійної роботи); спеціалізацією “Народне пісенне мистецтво” на основі повної загальної середньої освіти протягом I семестру по дві години на тиждень (34 год. + 20 год. самостійної роботи).

Дана програма пропонує приблизний тематичний план. Перший розділ присвячується історії фольклору, проблемам класифікації, історії збирання та вивчення народної музики. У загальних рисах висвітлюються джерела виникнення, розвиток, жанровий склад, місце народної музики у сучасній культурі.

Наступні розділи пов’язані з характеристикою різних фольклорних жанрів. Кількість годин, відведених на вивчення того чи іншого жанру, залежить від його значущості, типовості, яскравої самобутності. Усі жанри пропонуємо розглядати у такій послідовності: зародження, зміст, місце в житті народу, музичні особливості. Особливої уваги потребує розділ “Інструментальна музика”. Інструментальне мистецтво утворює, по суті, окремий рід фольклору. Цей рід є предметом фольклористичної органології (радимо подавати матеріал не за інструментознавчою, а за фольклористичною методикою, бо саме так він висвітлюється у цілому ряді статей сучасних етнографів та дослідників українського фольклору, а також у запропонованому навчальному посібнику).

Вважаємо доцільним до програми курсу ввести теми “Використання фольклору у творчості композиторів-класиків та інших видах мистецтва” та “Пісні мого краю”. Народна пісня завжди була і є джерелом натхнення для композиторів як минулої, так і сучасної доби. Фольклор природно увійшов до хорового мистецтва (обробки народних пісень); симфонічного, балетного, кантатно-ораторіального, оперного жанрів; різноманітно використовується у кіно, театрі, хореографічному та образотворчому мистецтві. Ця тема може подаватися педагогом у вигляді розширеної інформації, добір музичного та ілюстративного матеріалу – довільний.

Останню тему – “Пісні мого краю” – рекомендовано (на розгляд циклової комісії навчального закладу) вивчати з урахуванням місцевих умов та музичних традицій даного регіону.

Весь теоретичний матеріал має підкріплюватися музичними прикладами-піснями (найбільш відомими та розповсюдженими фольклорними зразками) того чи іншого жанру, інструментальними творами, бажано у виконанні аутентичних ансамблів. Рекомендовано широко використовувати аудіо- та грамзаписи концертних виступів державних народних хорів та оркестрів народних інструментів; класичних та сучасних авторських творів, основаних на народних темах та інтонаціях; запрошувати (по можливості) на заняття народних співаків та місцеві фольклорні ансамблі.

Щоб відчутти високу художню цінність народного музичного мистецтва, співвідношення у ньому традиційного та нового, необхідно знайомити студентів з різними збірками пісень та інструментальних награвань. Їх вивчення дасть студентам уяву про багатство народної музичної культури, а також дозволить по-творчому використовувати цінний фольклорний матеріал у майбутній діяльності, у роботі з творчими колективами.

У даній програмі не виділено навчальні години для ознайомлення з теорією фольклору та народними співочими стилями, методикою запису фольклорних творів. Ці питання стануть завданнями наступних спеціальних курсів, що вивчаються в училищах культури. а саме – “Розшифровка народної пісні”, “Запис та розшифровка фольклору”. Взаємопов’язані між собою дисципліни повинні дати студентам міцні знання і підготувати молодь до дослідницької роботи, пов’язаної з відродженням місцевого фольклору, обстеженням творчих виконавських традицій свого краю.

Методика викладання курсу базується на лекційно-семінарському методі навчання, який є провідним у навчально-виховному процесі даного закладу освіти.

Основною формою засвоєння знань, умінь та навичок є лекція з ілюстраціями, лекція-бесіда з використанням різних методів активізації мислення студентів. Кожна лекція повинна містити не тільки готову інформацію, а й проблемні питання, які будуть вирішуватися через застосування одержаних знань та вмінь. Подібна спрямованість одночасно допоможе як засвоєнню знань, так і формуванню навичок професійного мислення.

Перевірка знань, вмінь та навичок проводиться в тій чи іншій формі: семінарські заняття, * індивідуальні та фронтальні опитування, тестування, музичні вікторини тощо.

* На розгляд викладача у відповідності з обраною методикою викладання курсу

Умови сьогодення продиктували потребу в застосуванні нових і ефективних форм навчання, і однією з таких форм є семінарське заняття. Саме семінари дають можливість не тільки контролювати опанування вузлових тем курсу, а й збагачують студента в процесі самостійного оволодіння додатковим матеріалом, допомагають виробляти логічність, майстерність усного викладу.

У процесі виступів на семінарах формується мова, думки студентів, тут вони набувають навичок доповідача, що має велике значення у формуванні пропагандистських якостей сучасного працівника культури.

На семінарські заняття слід виносити найсуттєвіші теми курсу “Народна музична творчість”. Кількість годин визначає сам викладач у відповідності з особливостями аудиторії, рівнем її загальної і музичної підготовки, пізнавальними можливостями, бо навчальним планом цей вид занять не передбачений.

Практика доводить, що найбільш ефективними для даного навчального закладу можна вважати наступні форми семінарів:

- семінар опитування (особливо необхідний на початковому етапі навчання);
- семінар-опитування реферативного характеру;
- семінар-бесіда з проведенням контрольних робіт;
- семінар-дискусія, або диспут.

Семінарські заняття рекомендовано проводити з наростаючою складністю від заняття до заняття, від курсу до курсу, поступово скорочуючи види діяльності, які потребують простого репродукування навчального матеріалу, і розширюючи діапазон робіт творчого характеру. Саме так можна створити оптимальні умови для розвитку пізнавальної активності і творчої самостійності кожного студента.

Проблематику семінарських занять з курсу “Народна музична творчість” потрібно побудувати так, щоб охопити найістотніші процеси в розвитку української народної традиційної культури. З цих процесів виділити найбільш типові, яскраві та самобутні фольклорні пласти, пісенні жанри і прослідкувати розвиток історико-етнографічного комплексу від давніх часів до місця того чи іншого жанру в сучасному побуті українського народу (або на час припинення живого розвитку – наприклад, “Думи”). Такий підхід допоможе студентам більш повно, опукло та комплексно засвоїти матеріал курсу.

На кожне семінарське заняття планується, як правило, дві години, але, враховуючи обмаль часу, відведеного на вивчення курсу, кіль-

кість може бути зменшена до однієї години. До плану рекомендовано включати 4–6 питань для обговорення та музичну вікторину, яка допоможе викладачеві перевірити знання творів народного мистецтва. Під час цих своєрідних вікторин студенти повинні відтворювати голосом (в окремих випадках грати на інструменті) мелодії найбільш відомих фольклорних творів, коротко аналізуючи їх зміст та музичні особливості. (Плани семінарських занять додаються).

Згідно з навчальним планом підсумковою формою контролю є диференційований залік, який може бути проведений як у письмовій, так і в усній формі у вигляді тестування, фронтального опитування або письмової аналітичної роботи.

Вимоги до знань та вмінь студентів

Студент повинен знати:

- загальні тенденції розвитку народної пісенної культури від стародавності до ХХ століття;
- основні жанри музичного фольклору, їх особливості;
- певний мінімум творів українського фольклору;
- окремі, найбільш яскраві приклади використання фольклорного матеріалу у творах відомих композиторів.

Студент повинен вміти:

- аналізувати зміст того чи іншого фольклорного твору, його найбільш характерні композиційні, інтонаційні, структурні, ритмічні та інші особливості;
- порівнювати різні пісенні жанри, виявляючи спільні риси та відмінності;
- відтворювати голосом або награвати мелодії найбільш яскравих зразків українського фольклору.

Пропонуємо декілька варіантів письмової роботи. Основу кожного варіанту складають три питання:

- 1) тестове завдання;
- 2) проблемне питання;
- 3) музична вікторина.

Тести (20–25 тестів) повинні охоплювати усі розділи курсу “Народна музична творчість”; проблемні питання допоможуть перевірити засвоєння не тільки окремих тем, а й здатність студентів аналізувати, порівнювати, давати власну оцінку явищам фольклору; музична вікторина – знання творів народного мистецтва.

ВАРІАНТИ ПИСЬМОВОЇ РОБОТИ:

Варіант I

1. Тестове завдання.
2. Проаналізуйте, чим відрізняються епічні твори від обрядових пісень. Наведіть яскраві приклади та визначте їх композиційні, інтонаційні, структурні та ритмічні особливості.
3. До яких жанрів належать ці пісні?

Варіант II

1. Тестове завдання.
2. Обґрунтуйте, чому кобзарі завжди викликали у народу велику повагу до себе. Наведіть приклади дум, характеризуючи їх зміст та музичні особливості.
3. До яких жанрів належать ці пісні?

Варіант III

1. Тестове завдання.
2. Порівняйте ліричні пісні та епічні твори. Наведіть приклади, визначте їх композиційні, інтонаційні, структурні та ритмічні особливості.
3. До яких жанрів належать ці пісні?

Варіант IV

1. Тестове завдання.
2. Визначте, що спільного між історичними піснями та козацькими? Що їх відрізняє? Наведіть приклади, характеризуючи їх зміст та музичні особливості.
3. До яких жанрів належать ці пісні?

Варіант V

1. Тестове завдання.
2. Визначте характерні риси та особливості сучасної пісенної культури. Наведіть приклади, характеризуючи їх зміст та музичні особливості.
3. До яких жанрів належать ці пісні?

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів під безпосереднім керівництвом викладача займає значне місце у різних формах організації навчального процесу. Навчальний час на самостійну роботу регламентований робочим навчальним планом (не менше 1/3 загального обсягу годин відведеного для вивчення даної дисципліни) і по курсу “Народна музична творчість” складає – 22 (20) год. Роль цього виду діяльності особливо зросла в наш час, коли перед закладами освіти постають досить складні завдання, пов’язані з формуванням у студентів потреби у постійній самоосвіті, навичок самостійної пізнавальної діяльності.

Позааудиторна самостійна робота студентів є логічним продовженням аудиторних занять (лекцій) і проводиться по завданню викладача, який інструктує студентів і визначає термін виконання тих чи інших завдань.

Дидактична мета самостійних позааудиторних занять полягає у наступному:

- закріплення та систематизація знань, одержаних під час аудиторних занять;
- самостійне опанування новим навчальним матеріалом;
- розвиток самостійності мислення;
- формування професійних вмінь та навичок;
- формування здібностей оцінювати мудру простоту і художню досконалість справжніх творів народного мистецтва;
- розвиток вміння застосовувати одержану інформацію, накопичений фольклорний багаж під час виробничої практики та у подальшій професійній діяльності.

Форми самостійної роботи (форми та види завдань)

1. Опрацювання окремих тем курсу.
2. Складання опорного конспекту за планом.
3. Вивчення фольклорного матеріалу (мелодій та текстів яскравих пісень різних жанрів).
4. Прослуховування та аналіз музичних творів, заснованих на народних темах та інтонаціях.
5. Складання словників фольклористичних термінів, таблиць спеціальних позначень.

6. Підготовка рефератів, повідомлень, доповідей.
7. Творчі роботи на запропоновану тему.
8. Підготовка до семінарів, диференційованого заліку.

Форми контролю за самостійною роботою студентів:

1. Опитування (індивідуальне, фронтальне або тести) під час аудиторних занять.
2. Музичні вікторини.
3. Захист рефератів.
4. Семінарські заняття.
5. Понятійні диктанти та взаєморецензування відповідей.
6. Диференційований залік.

Запропонований нижче перелік тем для самостійного опрацювання охоплює матеріал майже всіх розділів курсу і забезпечує певну систематичність виконання студентами робіт без сторонньої допомоги. Частину годин рекомендовано планувати на вивчення фольклорного матеріалу та прослуховування класичних творів, заснованих на народних темах та інтонаціях, творів народного мистецтва у виконанні відомих хорових колективів, оркестрів народних інструментів. Це повинно сприяти виявленню взаємозв'язків між народною самодіяльною та професійною творчістю, розвивати естетичний смак студентів, бажання самостійно вивчати, а в подальшому – збирати народні перлини.

Орієнтовні теми рефератів з курсу “Народна музична творчість”

1. Робітничі та революційні пісні.
2. Фольклор у кіно та театрі.
3. Фольклор в літературі.
4. Фольклор в образотворчому мистецтві.
5. Фольклор у творчості композиторів.
6. Пісні мого краю.

СТРУКТУРА КУРСУ -

На вивчення курсу “Народна музична творчість” за навчальними планами відводиться:

Спеціалізації: “Народне пісенне мистецтво”, “Народне інструментальне мистецтво” на основі базової загальної середньої освіти:

Всього: 54 год.

III семестр – 16 тижнів по 2 год. (32 год.) та диференційований залік.

Самостійна робота – 22 год.

Спеціалізація: “Народне пісенне мистецтво” на основі повної загальної середньої освіти:

Всього: 54 год.

I семестр – 17 тижнів по 2 год. (34 год.) та диференційований залік.

Самостійна робота – 20 год.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Розділи та теми	Народне пісенне мистецтво						Народне інструментальне мистецтво			
		повна загальна середня освіта			базова загальна середня освіта			ЛК	СР	Сем зан	СР
		години									
		ЛК	СР	Сем зан	ЛК	СР	Сем зан	ЛК	СР	Сем зан	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1	Фольклор і фольклористика, з історії фольклористики	2		2	2		2	2		2	
2	Ранні жанри фольклору. Обрядовий фольклор.	8		5	8		5	8		5	
3	Елос	4		2	4		4	4		4	
4	Ліро-елічні пісні	2			1			1			
5	Лірика	4		1	3		1	3		1	
6	Інструментальна музика	2		2	2		2	2		2	
7	Пісні-романси	2		4	2		4	2		4	
8	Народна творчість ХХ ст.	4			4			4			
9	Використання фольклору у творчості композиторів-класиків та інших видах мистецтва	2		4	2		4	2		4	
10	Пісні мого краю	2			2			2			
11	Диференц. залік	2			2			2			
		34		20	32		22	32		22	
12	Всього:										
				54 год.			54 год.			54 год.	

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ (СР)

Розділ курсу	Теми та види завдань	Народне пісенне мистецтво		Народне інструментальне мистецтво
		повна загальна середня освіта	базова загальна середня освіта	
		години		
1	2	3	4	5
1.	Т.1. Короткий огляд збирання та вивчення фольклору.	2	2	2
2.	Т.2. Весілля своєрідна вистава. Хід весільного обряду.	2	2	2
	Т.3. Колискові пісні, їх зміст і функції.	2	2	2
	Вивчення фольклорного матеріалу	1	1	1
3.	Вивчення фольклорного матеріалу	2	4	4
5.	Вивчення фольклорного матеріалу	1	1	1
6.	Т.4. Нетанцювальна інструментальна музика	2	2	2
7.	Т.5. Пісні – романси літературно-мистецького складу на тексти Т. Г. Шевченка	2	2	2
	Вивчення фольклорного матеріалу	2	2	2
9.	Т.6. Фольклор у творчості композиторів.	2	2	2
	Прослуховування творів вітчизняних композиторів-класиків	2	2	2
	Всього:	20 год.		22 год.

1. Фольклор і фольклористика. Із історії фольклористики

Відмінні риси фольклору. Зародження мистецтва, характерні ознаки первісного мистецтва. Місце та значення народної культури в житті нації. Композитори про фольклор. Музична фольклористика. Короткий огляд історії збирання та вивчення фольклору.

2. Ранні жанри фольклору. Обрядовий фольклор

Трудові пісні, їх визначення та особливості. Умовно-трудові пісні. Календарний фольклор.

Пісні зимового календаря, їх різновиди, музичні особливості. Новорічні та різдвяні народні вистави, їх різновиди; зв'язок веснянок з танцювальними та ігровими рухами. Зміст русальних обрядів та ігор. Музичні особливості русальних пісень. Купальські обряди. Характер виконання купальських пісень. Жнивні обряди та зміст жнивних пісень, райони їх побутування.

Родинно-обрядовий фольклор.

Весілля – своєрідна вистава. Роль музики у весільному обряді, тематика весільних пісень. Різноманітність хрестинних пісень, обставини, за якими вони виконуються. Колискові пісні. Поховальні голосіння, особливості текстів та музики.

3. Епос

Розпад первісного синкретизму. Поява нових жанрів. Народні співці – професіонали. Думи – найвизначніша частина українського народного епосу, їх зміст, музичні особливості, манера виконання. Короткий огляд історії кобзарства. Історичні пісні – тематика, мелодика.

4. Ліро-епічні пісні

Балади. Класифікація. Особливості текстів і наспівів. Стили виконання: епічний, пісенний, протяжний.

Співанки-хроніки – тематика, музичні особливості. Авторство у співанках-хроніках.

5. Лірика

Пісенна лірика – наймолодший вид фольклору. Суспільно-побутова лірика. Козацькі, чумацькі, рекрутські пісні – образне коло, мелодика, метро ритміка, ладові особливості. Побутова лірика: пісні про кохання, жартівливі та сатиричні пісні, коломийки.

6. Інструментальна музика

Види інструментальної музики. Українські народні інструменти, особливості виконавського стилю народних музикантів. “Троїсті музики” як форма ансамблевої гри. Інструментальна музика “до танцю”. Нетанцювальна інструментальна музика.

7. Пісні-романси

Канти як провідна форма побутового співу освічених верств суспільства XVII–XVIII століть.

Пісня-романс кінця XVIII – початку XIX століття. Пісні літературного походження. Народні пісні та тексти Т. Г. Шевченка.

8. Народна творчість XX століття

Стрілецькі пісні. Пісні радянської доби. Сучасний пісенно-творчий процес.

9. Використання фольклору у творчості композиторів-класиків та інших видах мистецтва

Фольклор і фольклоризм. Фольклор у творчості композиторів М. Леонтовича, П. Козицького, Б. Лятошинського, Є. Козака, М. Колесси, Л. Ревуцького, К. Данькевича, М. Скорика, Л. Дичко, Є. Станковича. Фольклор в літературі, кіно, образотворчому та хореографічному мистецтві, театрі.

10. Пісні мого краю

Примітка: тема вивчається з урахуванням місцевих умов та музичних традицій даного регіону.

Рекомендована література

1. *Грица С.* Мелос української епіки. – К., 1979.
2. *Іваницький А.* Українська народна музична творчість. – К., 1990.
3. *Квітка К.* Вибрані статті. – К., ч. I – 1985, ч. II – 1986.
4. *Курдан Ю., Омельченко А.* Народні співці-музиканти на Україні. – К., 1980.
5. *Колесса Ф.* Музикознавчі праці. – К., 1970.
6. *Колесса Ф.* Фольклорознавчі праці. – К., 1970.
7. *Федас Й.* Український вертеп. – К., 1987.
8. *Яценко Л.* Українське народне багатоголосся. – К., 1962.
9. *Українські народні пісні з нотами. Засвіти свічу восковою.* – Харків, 2003.
10. *Українські народні пісні. / Упорядкув. В. Єсіпка.* – К.: Техніка, 2003.
11. *Українські народні романси. / Упорядкув. В. Єсіпка.* – К.: Техніка, 2004.
12. *Черкаський Л.* Українські народні інструменти. – К., 2003.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Семинар № 1.

Фольклор і фольклористика. Обрядовий фольклор (2 год.)

1. Фольклор і фольклористика. Із історії фольклористики:
 - а) відмінні риси фольклору;
 - б) зародження мистецтва, характерні ознаки первісного мистецтва;
 - в) місце та значення народної культури в житті нації;
 - г) короткий огляд історії збирання та вивчення фольклору.
2. Обрядовий фольклор. Календарний фольклор: пісні зимового календаря, їх різновиди, музичні особливості.
3. Новорічні та різдвяні народні вистави, їх різновиди.
4. Веснянки. Класифікація обрядів, пісень, танців та ігор, музичні особливості.
5. Русальні, купальські та жнивні обряди. Музичні особливості, характер виконання русальних, купальських та жнивних пісень.
6. Родинно-обрядовий фольклор: родинні та хрестинні пісні; весільні пісні; поховальна обрядовість та голосіння.

Мета семінару: перевірити і закріпити знання студентів про жанри та форми народного мистецтва, навички аналізу обрядових пісень, вміння відтворювати голосом мелодії яскравих фольклорних зразків.

Література

1. *Іваницький А.* Українська народна музична творчість. Посібник для вищих та середніх навчальних закладів. – К., 1990. – С. 7–11, 17–24, 67–106, 107–119, 122–128, 128–131.
2. *Колесса Ф.* Музикознавчі праці. – К., 1980. – 39 с.
3. *Федас Й.* Український вертеп. – К., 1987. – 17 с.
4. *Українські народні пісні. / Упорядкув. В. Єсіпка.* – К.: Техніка., 2003.

Семинар № 2.

Епос. Ліро-епічні пісні. (2 год.)

1. Епос. Розпад первісного синкретизму. Поява нових жанрів. Народні співці-професіонали.
2. Думи – найвизначніша частина українського народного епосу. Їх зміст, музичні особливості.

3. Короткий огляд історії кобзарства.
4. Історичні пісні – тематика, мелодика.
5. Ліро-епічні пісні:
 - а) балади, їх класифікація та особливості, стилі виконання;
 - б) співанки-хроніки (тематика, музичні особливості).

Література

1. *Іваницький А.* Українська народна музична творчість. Посібник для вищих та середніх навчальних закладів. – К., 1990. – С. 134–170.
2. *Кирдан Ю. Омельченко А.* Народні співці-музиканти на Україні. – К., 1980. – 20 с.
3. *Грица С.* Мелос української епіки. – К., 1979. – 34 с.
4. *Колесса Ф.* Мелодії українських дум. – К., 1974. – 37 с.
5. *Українські народні пісні з нотами. Засвіти свічу воскову. – Харків., 2003.*

Семинар № 3.

Лірика. Інструментальна музика. (2 год.)

1. Пісенна лірика – наймолодший вид фольклору. Суспільно-побутова лірика:
 - а) чумацькі та козацькі пісні;
 - б) солдатські та рекрутські пісні.
2. Побутова лірика:
 - а) колискові пісні, їх зміст і функції;
 - б) пісні про кохання;
 - в) жартівливі та сатиричні пісні;
 - г) коломийки.
3. Інструментальна музика:
 - а) види інструментальної музики;
 - б) українські народні інструменти;
 - в) “троїста музика” як форма ансамблевої гри.

Мета семінару: перевірити і закріпити знання студентів з даної теми; навчити вмінню виявляти взаємозв'язки між народною самодіяльною та професійною творчістю; перевірити вміння студентів порівнювати різні пісенні жанри, знання мелодій справжніх перлин українського фольклору.

Література

1. *Іваницький А.* Українська народна музична творчість. Посібник для вищих та середніх навчальних закладів. – К., 1990. – С. 211–216, 216–225, 225–229, 238, 243, 243–254.

2. *Дей О.* Соціально-побутові пісні чумацького циклу. Чумацькі пісні. – К., 1976. – С. 11–45.
3. *Правдюк О.* Пісні про рекрутчину та солдатчину. – К., 1973. – С. 9–43.
4. *Василенко З.* Характеристика коломийкових мелодій. – К., 1986. – С. 423–427.
5. *Гуменюк А.* Інструментальна музика в художньому житті українського народу. – К., 1973. – С. 9–34.
6. *Черкаський Л.* Українські народні інструменти. – К., 2003.
7. *Українські народні пісні. / Упорядкув. В. Єсіпка. – К.: Техніка., 2003.*

Семинар № 4.

Усно-писемна культура. Фольклор в системі сучасної культури (2 год.)

1. Пісні-романси:
 - а) канти;
 - б) пісні-романси фольклорного складу;
 - в) пісні-романси літературно – мистецького складу.
2. Народна творчість ХХ століття. Стрілецькі пісні.
3. Сучасний пісенно-творчий процес:
 - а) пісні Великої Вітчизняної війни;
 - б) пісні повоєнного періоду;
 - в) пісні мого краю.
4. Фольклор в системі сучасної культури (фольклор в літературі, кіно, образотворчому мистецтві, театрі, творчості композиторів).

Мета семінару: перевірити і закріпити знання студентів з даних тем, вміння працювати з критичною літературою та нотним матеріалом; вміння складати невеликі повідомлення, реферати, огляди.

Література

1. *Іваницький А.* Українська народна музична творчість. Посібник для вищих та середніх учбових закладів. – К., 1990. – С. 258–296.
2. *Українські народні романси. / Упорядкув. В. Єсіпка. – К.: Техніка. 2003.*
3. *Яценко Л.* Музично-стильові риси радянської народної пісні. – К.: Радянська пісня. – К., 1987. – С. 47–70.
4. *Белочко Ю.* Тема – ідея – образ. Тенденції розвитку сучасного українського образотворчого мистецтва (1945–1972). – К., 1981.
5. *Власов М., Герой А. П.* Довженко и традиции фольклора. – М., 1962.

Навчальне видання

НАРОДНА МУЗИЧНА ТВОРЧІСТЬ

Програма
для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I–II рівнів акредитації

Укладач Т. М. Руденко

Формат 60×84/16. Папір офсетний. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 1,16. Наклад 100 прим.

Видавництво “Фірма “ІНКОС”
14116, м. Київ, вул. Маршала Рибалка, 10/8;
Тел./факс: (044) 206-47-29, 206-47-21
E-mail: inkos@carrier.kiev.ua,
inkos@ln.kiev.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виробників і розповсюджувачів видавничої
продукції № 2006 від 04.11.2004 р.